

QUARANTA ANYS DE SINDICALISME AGRARI A CATALUNYA, 1967-2007

ANDREU PEIX I MASSIP
ENGINYER TÈCNIC AGRÍCOLA
apeix@uniopagesos.org

Resum

En aquest article es revisen les actuacions dels sindicats agraris a Catalunya durant els darrers quaranta anys. Es fa un seguiment de com han passat de reclamar la democratització del camp primer a organitzar després els pagesos arreu del país. Es veu com aconsegueixen la seva força com a moviment social de pressió i també els processos de representativitat que es produeixen. Seguirà la seva organització com a corporació de defensa dels interessos del sector, en especial a partir de la incorporació a la Comunitat Econòmica Europea i el seu sistema d'ajuts. A continuació es reflectirà com es van reforçant com a entitats de serveis als pagesos i també com, forçats per la legislació i la urbanització del país, van incorporant els conceptes ecològics en ser productors de béns segurs per als consumidors i també com a agents respectuosos del medi ambient en ser els gestors de la major part del territori català.

1. Introducció

A mesura que l'exèrcit de Franco va conquerint zones a les forces lleials a la República, les organitzacions sindicals i les cooperatives van sent declarades fora de la llei. Els locals utilitzats per la Unió de Rabassaires i els altres sindicats agraris, així com moltes cooperatives,

són apoderats pel *Règim*, que converteix les seves dependències majoritàriament en *Hermandades*.

El 1940 es decreta la Llei d'unitat sindical i la Llei de bases de l'organització sindical. En l'article 19 queda especificat que tots els «comandaments» dels sindicats recauran necessàriament en militants de la FET y de las JONS. El 2 de setembre de 1941 queda establerta la unitat política i sindical del camp espanyol en crear-se les *Hermandades de Agricultores y Ganaderos* com a organismes corporatius de dret públic, vinculats al poder executiu en ser-ne titular el Ministeri d'Agricultura; són d'afiliació i vinculació obligatòria i formen a cada província les *Cámaras Oficiales Sindicales Agrarias*. S'estableixen així, 8.500 *hermandades*, una a cada municipi. Totes es regeixen per una Junta Nacional, que el 1961 passa a anomenar-se *Hermandad Nacional*. Durant més de trenta-sis anys constituïren el *Sindicato vertical* dels agricultors.

En haver-se alineat Espanya amb l'Eix, i seguir una política autàrquica, amb preus al marge dels mercats establerts a cop de decret, la postguerra és molt dura. La intervenció en la producció, la comercialització i el consum de productes, significa, com a reacció, llaurar menys terres, la desintensificació dels cultius més controlats i el desenvolupament del mercat negre. Així és com els volums de producció de preguerra no s'aconsegueixen fins al 1959 (vint-i-cinc anys més tard). I si ens remuntem al 1929, ens trobem que els índexs de productivitat d'aquest any no s'aconsegueixen fins al 1962, trenta-tres anys més tard. Mentrestant, en fracassar el sistema d'intervenció, reflectit en la vaga de tramvies del 1951, testimoni de les privacions que es passen a les ciutats, els Estats Units pressionen perquè entri el corrent liberalitzador (les bases americanes s'havien instal·lat ja el 1953). El ràpid procés d'industrialització permet la racionalització de la producció agrícola. Es compren els primers tractors, s'intensifica l'ús dels adobs i insecticides. El 1957 es crea el Servei d'Extensió Agrària.

La gran emigració a les ciutats (de 1950 a 1970 la població activa agrària baixa a la meitat en vint anys), comporta unes necessitats alimentàries més grans, tant de vegetals com de carn de porc i pollastre.

És així com amb la devaluació del dòlar l'any 1971, en quedar destruït el Sistema Monetari Internacional establert a Bretton Woods, entra en crisi el procés de modernització iniciat el 1959, a partir d'una ideologia basada en l'energia barata, en què el punt més important era la difusió de noves tècniques.

En paral·lel, noves organitzacions culturals i d'Església, que van acostumar els veïns a les sortides i tornades del poble. També cal pensar que molts homes de bona voluntat van entrar a formar part de les *hermandades* que, a més, a Catalunya mai no havien tingut gaire força. Qui volia fer feina tenia la possibilitat d'entrar a la cooperativa, tot i el control i els entrebancs posats pel sindicalisme vertical.

L'efervescència dels anys 1967, 1968 i 1969 va comportar al camp l'aparició de les comissions de pagesos que s'organitzaven al voltant d'un conflicte concret, buscant coordinar

les diverses actuacions per anar més enllà del seu problema directe, i cercant oferir alternatives a la política agrària del moment. Els nuclis més forts de les comissions de pagesos es trobaven a les Terres de Lleida, a l'Urgell i al Segrià, i hi participaven també amb els masovers de les terres laicals dels canonges de Lleida, la primera lluita en importància de la postguerra, en què finalment va haver d'intervenir Roma. A Montagut encara en cuegen els efectes. I han passat quaranta anys!

Les comissions de pagesos van participar també en la iniciació, amb èxit, del no-pagament de les quotes *empresarials* de la Seguretat Social agrària, en aprovar-se el 1967 la Llei del règim especial agrari de la Seguretat Social, qüestió que també s'ha acabat de resoldre recentment.

La Unió de Pagesos es va fundar el 1974 i no es va reclamar successora de cap de les experiències d'abans de la Guerra ni la continuïtat de cap sindicat clandestí durant el franquisme. Els fundadors eren conscients que les condicions de treball havien canviat moltíssim. Davant de tot això, la Unió va haver de definir-se a si mateixa, limitar un segment d'agricultors, els de l'explotació familiar agrària, dotar-se d'un pensament que va definir com a progressista, buscar-se una afiliació i una militància, presentar-se davant dels seus interlocutors, constituir-los quan no existien, etc.

De fet la fundació de les diferents unions d'agricultors i ramaders, arreu d'Espanya, va anar seguint un procés paral·lel en la mesura que l'agricultor familiar anava prenent consciència de la seva especificitat i de la necessitat del protagonisme creixent en el procés productiu, i s'adonava que les burocratitzades *hermandades* no li servien. Així, les unions són conseqüència del canvi tècnic i de la necessitat dels nous empresaris familiars agraris sorgits del desenvolupament de l'agricultura dels anys seixanta i setanta, de mantenir un diàleg fructífer amb l'Administració, fora del canal de les *hermandades*, que no van poder ni saber adaptar-se a les noves demandes que el desenvolupament econòmic demanava. L'organització de la producció i la seva gestió s'havia fet més complexa, i aquesta societat tenia necessitat d'unes noves formes de relació entre governants i governats. Necessitava unes organitzacions que actuessin entre Govern i agricultors: els sindicats.

Davant de la dificultat de regular les crisis econòmiques, els governs es van anar tornant liberals, i van promoure el protagonisme dels grups d'interès. La seva necessitat es va plantejar inicialment a causa dels desarranjaments produïts per l'adopció generalitzada de les innovacions tecnològiques, en intensificar els cultius per a millorar les remuneracions. Em refereixo a les *guerres*: del panís, de la llet, de l'oli, del vi, del tomàquet, de l'espàrrec, de la poma, o del pebrot del principi dels anys setanta.

La nova situació econòmica comporta uns nous condicionants, unes noves tècniques organitzatives en política agrària, un nou vocabulari: productivitat, viabilitat, política de rendes, orientació de mercats de productes agraris, cooperativisme, agrupacions de productors agraris, ordenació de conreus, etc.

Els agricultors perceben que les remuneracions que obtenen del seu treball depenen de

l'encreuament de diferents factors: eficiència productiva, coneixements tècnics, dimensió de la seva empresa, intensificació del treball familiar, utilització de maquinària i noves tècniques productives, disponibilitats financeres, comptabilitat, gestió i anàlisi de resultats, i també de l'evolució del mercat.

Així és com en una professió cada vegada més complexa l'agricultor necessita donar suport a la seva tasca individual en una organització que defensi els diferents aspectes de la seva professió vistos en tota la seva multiplicitat. Seguint l'actuació de la Unió de Pagesos, comprovarem que exerceix com una agrupació d'empresaris agraris, que és el que són els pagesos, en el sentit de la diversitat de funcions que això implica i la possibilitat d'intervenir en els resultats participant en les decisions que els afecten.

2. L'àmbit del sindicat

Des del primer moment, la Unió ha buscat una funció més àmplia que aquella en què se l'ha pretès enquadrar des de les instàncies governamentals. No en té prou amb la negociació, la representació o la *reivindicació*. La Unió reclama també la funció de la *modernització* de l'activitat agrària, tant des del punt de vista econòmic com en l'aspecte social i democràtic.

Aquest desenvolupament democràtic de la societat queda reforçat en la Unió pel fet de tractar-se d'un *moviment* que, en haver assumit el seu protagonisme en plena transició política, no podia abandonar aquest aspecte, vital per al seu funcionament. Aquest enfocament pot haver estat marcat pels seus orígens, on coincidiren militants del moviment cooperatiu, de les *hermandades* on havien aconseguit càrrecs representatius, de grups culturals, de moviments d'Església, etc., en no haver partit d'esquemes sindicals verticalistes del passat, que ja no poden servir.

Tot això sense oblidar que també serà funció de la Unió la propulsió del desenvolupament democràtic de la societat catalana en els àmbits rurals.

A més, en sorgir les unions quan els excedents produïts pels augments de productivitat demanaven mesures per a corregir-los, el mite de la tècnica com a solució als problemes socials quedava neutralitzat; per això s'han portat endavant polítiques integrals de desenvolupament que inclouen el canvi estructural, molt més lent i difícil d'aconseguir.

Com a organització que s'ha construït a si mateixa, la Unió té clara la importància de tot un seguit d'innovacions *tècniques* molt difícils d'adoptar, les innovacions organitzatives. Per això s'ha anat especialitzant a donar suport a les que el sector reclamava: taules sectorials, interprofessionals i comitès de gestió, per a controlar preus i excedents, així com les agrupacions d'inspiració institucional: agrupacions de defensa sanitària, arran de la pesta porquina, agrupacions de defensa vegetal, per al control de plagues i malalties dels cultius, agrupacions de defensa forestal, arran dels grans incendis forestals.

Però la necessitat d'associar-se era sobretot per a neutralitzar els avantatges que empreses agroalimentàries i comerciants obtenien dels pagesos.

Es produeix així una delimitació d'un segment de la societat agrària i una definició d'uns interessos comuns dintre d'aquest segment, diferenciat dels altres. Aquesta diferenciació implica el plantejament d'una agricultura que no és homogènia. Dins l'heterogeneïtat del sector, la Unió de Pagesos defineix així un segment concret, el que vol abraçar el sindicat, el de l'explotació familiar.

Hi ha un altre protagonista, l'Estat, cada vegada més fort, amb qui la Unió pretén de concertar, que dona sempre més importància a la reforma d'estructures que afavorirà més els seus representats que no els preus, que valoren més els grans, que són els qui es poden aprofitar de l'economia d'escala. Des del primer dia, la constant ha estat demanar ajuts a l'explotació més que no pas al producte, per a poder aconseguir així una política selectiva per als seus associats i, per descomptat, més barata que la subvenció al producte.

Amb l'entrada a la CEE canvien els posicionaments. Alguns sectors, com pot ser el cas de l'avellana, entre d'altres, sense ajuts previstos en la política agrària comunitària (PAC), reclamen poder entrar en l'esquema d'ajuts a la producció. Qui no?

Els primers temps, com a residu del verticalisme, massa sovint l'Estat és vist com el *pare* que ha de treure els agricultors de les seves dificultats. Després, el liberalisme imperant a qualsevol preu ha procurat d'anar dissipant aquesta visió paternalista, tot i que l'Estat, primer l'espanyol, ara el comunitari, segueix sent el *patró* que reparteix ajuts i que incideix en els preus dels productes agraris.

Prou sovint en el sector es manifesta la por que, en la mesura que es vagi reduint la població activa, els pagesos vagin perdent la força, però no és el cas dels països desenvolupats, que entenen la importància estratègica del manteniment de la població en les zones rurals, amb una nova funció per la seva presència en les geografies menys poblades.

3. Reconeixement de la Unió de Pagesos

La Unió, a mesura que s'han anat consolidant els diferents poders democràtics (procés en què ha participat plenament fent arribar la democratització i la catalanització als àmbits rurals del país), ha anat centrant el seu àmbit de treball al que correspon a una *organització professional agrària*.

El sindicat ha hagut de pugnar per definir el seu espai, ja que mentre la democràcia delegada de partits i eleccions periòdiques està prou consolidada, queda encara molta feina a fer per a aconseguir un funcionament normalitzat de la democràcia participativa a través dels grups d'interès.

La Unió no ha volgut ser únicament una organització amb qui negociar preus i ajuts. El sindicat busca també una major racionalitat de la realitat tecnicoproductiva, orientant l'explotació familiar agrària cap a la productivitat i l'eficiència, que li permet una sostenibilitat en el temps. Prepara alternatives a les lleis que afecten el sector. Busca donar el protagonisme a l'actor de la producció agrària, perquè pugui participar en la presa de les decisions que l'afecten. Persegueix el benefici del pagès, que massa sovint, centrat en la producció,

ha vist com les plusvàlues que genera la comercialització del producte van a parar a altres mans. Defensa és una actuació en allò que és quotidià obtinguda per la massiva implantació en moltes zones, en ser en moltes contrades l'única força organitzada i representativa.

Enfront del Govern es produeix la lluita per a obtenir unes àrees de treball reconegudes de col·laboració amb l'Administració, de seguiment de les seves actuacions, de treball conjunt per l'eficiència tècnica i la racionalització del sector, a partir de la cessió d'uns poders delegats o amb la cogestió en alguns àmbits. De fet aquesta és una de les qüestions amb les quals ensepega la Unió: ja que el poder li reconeix una representativitat, s'hauria de comportar als seus ulls com organisme de col·laboració, tot reduint el nivell crític i utilitzant la seva ascendència sobre els seus associats per a fer-los complir el que es pacta.

De mica en mica s'han anat establint unes normes no escrites de negociació, de pacte, de respecte, de consulta, etc., unes regles del joc, uns usos i costums, bons o dolents, resultat del forcejament entre el poder polític i les diferents societats intermèdies.

El sindicalisme familiar agrari va ser legalitzat en ocasió de les tractorades de 1977, però a escala comarcal i de poble feia temps que se n'havia produït el reconeixement, per la necessitat de disposar d'un interlocutor en els problemes domèstics. Les eleccions a cambres agràries no van arribar a Catalunya fins al 1984, o sigui disset anys més tard de les primeres eleccions democràtiques, i van significar una important font de legitimació del sindicat, pels resultats majoritaris aconseguits i revalidats cada quatre anys.

4. La negociació i el pacte

El sindicat és solament un aspecte de l'autoorganització de la societat civil per a la intermediació. Per això caldrà reconèixer l'interès col·lectiu i com organitzar-se per buscar-lo, i després com representar els interessos i de quina organització s'ha de dotar, en una diferenciació funcional. Cal pensar que fins i tot interessos diferents poden unir-se per a treballar conjuntament en una confederació.

I el sindicat sempre estarà abocat a aconseguir el reconeixement de les institucions, públiques o privades. Sindicalisme vol dir també la participació en el procés de presa de decisions com a consultor o com a negociador i pot significar, a més, traspasar-los un seguit de decisions. Volem que quedi clar que el Govern és el principal agent de reconeixement del sindicat. És qui reconeix la capacitat negociadora a l'interlocutor. Sense aquest factor la negociació és impossible. És l'Estat qui acredita com a interlocutor, i per tant es produeix un neguit per part de les societats intermèdies per a ser reconegudes i en quines condicions ho són: com a interlocutor, com a negociador, com a consultor, com a corretja de transmissió, etc.

Cal insistir que la visió corporativista és harmònica, i que equival a dir que, o es mana o es té poder delegat. Per tant si qui té el poder polític o econòmic vol concertació, haurà de delegar poder en l'interlocutor. A més, l'Estat ha de ser convincent i creïble, per això busca acords amb les societats intermediàries. Però haurà de conèixer el poder del contrari, la

seva representativitat, el seu poder de mobilització, i pensar sempre que els més dèbils són els qui volen arribar més aviat a un compromís, més que no pas els més forts, que no ho necessiten tant. Concertant l'Estat es legitima, però el sindicat també. Cal afegir-hi, a més, la qualitat de les seves alternatives tècniques en aquesta funció legitimadora.

La legitimació de tota organització demana un seguit d'elements molt diversos: el nombre d'afiliats, la qualitat personal i professional, la disciplina i la cohesió interna, el proselitisme i l'augment d'afiliació, la dimensió, les àrees de representació, la influència en la societat, la capacitat d'obligar altres grups a acceptar els seus criteris, l'heterogeneïtat, el grau de militància, de compromís amb l'organització, de resistència a nous interessos, l'absorció de moviments espontanis, la coherència de les alternatives, la representativitat dels dirigents davant de la seva base, i sobretot, la conformitat a l'interès públic.

La política pública és fruit d'una configuració de pressions entre interessos en lluita. Com a complement de la representació parlamentària, la potenciació de la sobirania popular directa pot actuar com a esmoreïdor entre l'individu i l'Estat. Així, en una visió conciliadora, les societats intermèdies ajudarien a fer el sistema més governable, millorant la integració social, evitant els conflictes sense sortida i reduint i simplificant la multiplicitat de demandes.

Tota negociació o pacte implica, a més de la definició dels objectius a aconseguir i de les mesures a portar a la pràctica, uns canals de participació i uns instruments d'anàlisi i control. Sempre s'arriba a una decisió a canvi d'alguna cosa, cal la disponibilitat a cedir en algun aspecte per petit que sigui. No n'hi ha prou amb la representativitat i l'autonomia en la decisió, cal, a més, una racionalitat.

Cal també tenir present que en tot acord cada participant es compromet a renunciar a una part de la seva autonomia de decisió. Fins i tot un pacte pot comportar de manera oberta, des d'una garantia de consulta periòdica fins a la participació en comissions de treball, a part l'acord concret i definit que s'estableixi. Es pot establir un sistema de coordinació, amb un conjunt de processos que regulen el funcionament i els àmbits d'acció propis dels diversos centres de decisió autònoms, com és el cas de les taules sectorials, els comitès de gestió, els grups de treball, etc.

Els anys de construcció democràtica, la principal funció de les unions ha consistit a elaborar uns mecanismes i uns instruments de negociació i pacte. Concertant s'han pogut aconseguir públicament tot un seguit d'objectius que els pagesos per separat no estaven en disposició d'obtenir. Les tensions que han aflorat sovint en la concertació s'han produït més d'una vegada per la manca de sistemàtica en la negociació dels acords, i també en la valoració dels objectius a aconseguir, de manera que les intervencions en el sector fossin coherents i amb criteris racionals.

Ha estat d'aquesta manera com la Unió ha anat aconseguint el reconeixement de la seva funció institucional contractual com a exercici d'una funció pública. Cal destacar la posició clarificadora de la Unió que en tota concertació ha partit sempre del fet que tot acord im-

plica sempre un fons polític, en formar part d'una política agrària global amb la consegüent reforma d'estructures. *L'apoliticisme* en els comportaments ha estat sempre un recurs verbal utilitzat des d'ideologies conservadores.

La concertació comporta una subordinació del sindicat al que s'ha acordat. També implica, és clar, el seu interlocutor, que costarà molt més si és qui posseeix el poder institucional. La pèrdua d'autonomia per a sindicats i Govern, derivada de la concertació, no es produeix, doncs, de manera simètrica.

Quan s'inicia la concertació, cal preveure el compromís que implica, tant si s'acaba pactant, com si es trenca la concertació. Abans de tot, concertar, per la participació en la direcció pública que implica, ja significa per si mateix haver aconseguit una posició hegemònica en el sector que es pretén representar. Implica la possibilitat de participar en l'elaboració de les lleis i un reconeixement públic de la capacitat pròpia, d'uns coneixements i una competència. Com a mínim, i és el que passa sovint, tan sols es deixa al sindicat el control tècnic en les taules de seguiment de les decisions no determinades per ell, proposta que no sempre interessa. Prou vegades, el Govern planteja la concertació per demostrar que és de tarannà dialogant. Així, en cas de no percebre cap indici de negociació i no voler jugar, el sindicat serà titllat de radical.

Ser cridat per a concertar implica el reconeixement d'una personalitat, d'una representativitat sobre un segment de la societat, d'una afiliació, d'una capacitat de convocatòria, de mobilització i de pressió, d'una preparació per a oferir alternatives. Així, pel sol fet de poder accedir a la taula de negociació, molts poden estar disposats a fer concessions il·limitades.

Un dels riscos de la concertació rau en el fet que, si el sindicat es torna submís, pot perdre la seva base, pèrdua que tampoc interessa al Govern, ja que es quedaria sense interlocutor amb qui legitimar les seves decisions. Negociar vol dir donar algunes compensacions.

La concertació obliga també a prendre unes decisions racionals que es puguin verificar. Són les úniques que es poden prendre per a poder-ne controlar l'aplicació. La concertació obliga també a un compromís de coherència, a una autolimitació reivindicativa i a una reducció en el que es demana cap al que es pot aconseguir. Però evidentment existeix de totes maneres la possibilitat de no concertar. Això és molt important: tota organització no està obligada a concertar-ho tot, en tot moment. Quan no es vol ser absorbit per la lògica del sistema, no es concerta. El compromís, és clar, redueix la possibilitat de crítica. Però d'altra banda la no-concertació és un risc en estar absent del debat. Representa en canvi una comoditat ja que es pot mantenir una posició de ruptura i de crítica del sistema. Fins i tot es podrien mantenir dos nivells de concertació, negociant els temes que se suposa que es pot arribar a un acord i *aparcant* els que ja es dona per entès que serà impossible d'arribar a un acord.

D'aquesta manera la Unió ha hagut d'inserir-se en una economia cada vegada més complexa amb un llenguatge de diàleg, de concertació i de planificació, i programar accions a

llarg termini, d'acord amb les interdependències que s'hi produeixen, per tal que es faciliti la coherència dels plans d'acció amb els objectius fixats.

Els sindicats són les institucions que poden percebre més clarament i directament els problemes que apareixen quan es pretén de conciliar la necessitat d'unes alternatives urgents a curt termini amb propostes coherents a mitjà o llarg termini. Per això hauran de conjuminar propostes concretes per a aquesta política a mitjà termini, amb la resolució dels problemes immediats, que podria ser incompatible.

L'acció concreta i immediata dels sindicats sembla que deixa en segon pla les respostes estructurals, però també, a la vegada, els sindicats podran demanar reformes d'estructures davant de problemes concrets, a fi que es produeixi una racionalització i una reorganització que permetin de mantenir uns marges de benefici en el sector agrari. Si no s'actua d'aquesta manera, es poden anar agreujant els processos de polarització i els desequilibris en la distribució de les rendes agràries. S'ha de recordar que amb mesures creditícies i monetàries mai no es podran solucionar problemes estructurals. A més, quan els preus dels productes agrícoles són baixos, en l'explotació familiar agrària no es milloren les eficiències perquè les rendes es destinen al consum. Així mateix, els possibles beneficis derivats dels increments de productivitat queden sovint anul·lats pels mecanismes dels augments del preu dels mitjans de producció o per unes cadenes de comercialització llargues i costoses.

S'haurà d'anar amb compte a demanar que es produeixi despesa pública que no generi un augment de productivitat. La inversió s'hauria de dirigir prioritàriament a accelerar i potenciar el procés productiu en aquells camps en els quals és necessari per promoure'n la recuperació mitjançant la productivitat tecnològica i organitzativa.

Una política de rendes pot implicar també una qualificació professional, la reconversió d'alguns sectors productius, la regulació de crèdit i la selecció de qui el rep, una fiscalitat transparent, la subvenció directa, etc.

Per totes aquestes raons, els sindicats agraris s'han hagut de dotar d'una estructura autònoma i un planteig contractual i de negociació adequat al marc de la societat moderna, i utilitzar el llenguatge de la planificació per a no estar subjectes als impulsos immediats, i reclamar la capacitat d'organitzar racionalment uns sectors de producció, sent-ne responsables a fi d'introduir-hi una funcionalitat, i estructurant-se en la interdependència amb els altres sectors agraris i productius.

Els conflictes són eixos pels quals sempre avança la societat; sempre n'hi haurà. El que cal és donar-hi respostes pactades des del progrés social, cultural i econòmic. Per això la Unió, submergida en el teixit social agrari, ha procurat mantenir-se sempre allunyada del llenguatge tècnic i fred, carregat de la raó oficial.

Qui vulgui incloure en el seu projecte la renovació de diferents sectors socials, haurà de comptar amb els afectats perquè es trobarà que hi ha qui no vol ser l'únic perdedor del canvi tecnològic, que també té coses a dir i el molesta que des del poder se li digui que no es vol negociar sota pressions. Com si tot conflicte no provoqués tensions.

Indubtablement, la força de la Unió és principalment la representativitat en el camp català, a més de la seva nombrosa afiliació. Però l'eficàcia sindical haurà de quedar corroborada per la capacitat d'ampliar contínuament i progressivament l'àrea d'influència, gràcies a la coherència de les accions i l'arrelament de les demandes.

Per això, el poder mobilitzador no és forçosament ni solament l'acció de carrer: manifestacions, tractorades, bloqueig de carreteres, boicots, sinó fonamentalment la capacitat de convocatòria, o sigui de resposta solidària, explicitada en reunions, accions concretes i locals, eleccions a cooperatives, relacions amb les diferents administracions, etc.

El poder mobilitzador no es limita tampoc a les accions de defensa —les que tenen més ressò en els mitjans de comunicació— sinó també en la participació i en el diàleg en múltiples àmbits, en la reflexió interna i en l'adaptació als canvis produïts en els processos de producció.

La força de la Unió ha pogut partir de la forta vinculació amb la base, jugant la carta de la democràcia directa en el procés de presa de decisions. El que busca el poder polític per a negociar amb un sindicat és precisament aquest arrelament en la societat agrària, aquesta visió de la realitat que l'Estat no pot obtenir a través de la seva xarxa de funcionaris, no vinculats directament amb la producció o comercialització, el seu poder de convocatòria (i de desconvocatòria). Per això el que defineix la Unió és la concreció i l'especificitat de les alternatives, referides sempre, això sí, al model global, per a entendre-les. Implicaria una greu simplificació pretendre identificar la força sindical amb els períodes de lluita que, a més, tenen uns fluxos i refluxos, ja que la realització de mobilitzacions depèn sempre del grau en què s'aconsegueixen uns objectius.

Cal recordar sovint que la mobilització no és un fi del sindicat en si mateix, sinó tan sols un mitjà i, més encara, quan es fa una mobilització, per si mateixa, ja està limitant una possible mobilització següent, pel cansament que produeix no obtenir cap resultat de les accions endegades. Per això, les accions s'han de dosificar i utilitzar en els moments oportuns.

Cal, doncs, insistir que la força sindical no s'ha de comprendre per les accions de defensa sinó també per les de participació; no s'ha de valorar, doncs, tan sols el grau de mobilització, o de pensar que l'abstenció de *lluita* implica una situació de debilitat.

La capacitat de mobilització en els moments crucials és molt important, però també la capacitat d'administrar el que s'ha aconseguit, la capacitat de preparar demandes a llarg termini en una lògica racional i no per impulsos momentanis.

Per això des de la Unió s'ha fugit sempre d'endegar únicament una política de preus, d'ajuts o subvencions, que de fet originen pagesos passius. Són els pagesos dinàmics els qui demanen sempre paral·lelament la propulsió d'una política d'estructures i altres mesures socials del mateix rang. L'editorial de *La Terra*, de fa uns anys (agost de 1996), ho explica prou bé:

Com es pot enfortir la nació catalana i el seu autogovern. Com és el comptar amb una societat civil ben articulada, amb unes organitzacions fortes i ben representatives, que des

de la seva independència puguin representar i defensar interessos col·lectius davant les administracions i altres instàncies. Amb prou capacitat per a reivindicar i mobilitzar si cal, però també per a negociar amb responsabilitat i arribar a acords. Aquest associacionisme, quan funciona bé, ha de canalitzar aspiracions que, en situacions de crisi i de conflictivitat, eviten sovint que col·lectius importants de ciutadans, en tenir programes i punts de referència, no es vegin abocats a la desesperació o a radicalismes sense horitzons. La Unió de Pagesos realitza totes aquestes funcions. Les de vertebrar, reivindicar, mobilitzar i negociar. Presta serveis de suport a la professió i a la vegada orienta. Cosa que en una època de crisi i de canvi és molt important. Contribueix a consolidar el teixit rural i, per tant, a equilibrar el territori. Impulsa tota mena d'entitats i associacions que serveixen d'instrument de suport a la pagesia. I amb una actuació coherent i responsable, des de la seva independència, sovint conflictiva, col·labora amb les institucions a fer funcionar el país.